

IZVJEŠTAJ O AKTIVNOSTIMA NA IZRADI NACIONALNOG PLANA RAZVOJA MREŽA ZA ŠIROKOPOJASNI PRISTUP INTERNETU

Neophodnost unaprjeđenja digitalne infrastrukture u regionu Zapadnog Balkana konstatovana je i podržana na Samitu lidera EU i zemalja regiona održanom u Trstu, u junu 2017. godine. U decembru 2017. godine, na sastanku Grupe finansijera projekata Zapadnobalkanskog investicionog okvira (u daljem tekstu: ZIO), kao instrumenta kojim Evropska komisija, kroz sufinansiranje prioriternih nacionalnih i regionalnih investicionih projekata, nastoji da ojača saradnju država regiona sa međunarodnim finansijskim institucijama i državama članicama Evropske Unije, sektor Digitalna infrastruktura uključen je kao nova oblast u okvir finansiranja.

Upravni odbor ZIO je na sastanku održanom u decembru 2018. godine donio odluku o raspisivanju XXI poziva za dostavljanje projektnih predloga za finansiranje tehničke podrške u pripremi projektne dokumentacije. Pored saobraćaja, zaštite životne sredine i energetike, prvi put je u okviru ovog poziva, objavljen i poziv za predloge projekata iz oblasti digitalne infrastrukture.

Počev od XXI poziva za tehničku podršku u pripremi projekata, jedan od uslova za dobijanje podrške za projekte, jeste postojanje nacionalne sektorske liste prioriternih projekata iz predmetne oblasti. Shodno tome, u novembru 2018. godine, Nacionalna investiciona komisija je dala saglasnost da se u okviru Jedinstvene liste prioriternih infrastrukturnih projekata formira sektor „Digitalna infrastruktura“. Ministarstvo javne uprave i Ministarstvo ekonomije su već u decembru iste godine identifikovali sektorske projekte i dostavili Sekretarijatu za razvojne projekte predlog Sektorske jedinstvene liste projekata iz oblasti digitalne infrastrukture. Nakon što je Nacionalna investiciona komisija usvojila predlog Sekretarijata za razvojne projekte, inovirana Jedinstvena lista prioriternih infrastrukturnih projekata (dopunjena projektima iz oblasti digitalne infrastrukture) usvojena je od strane Vlade Crne Gore na sjednici održanoj 17. januara 2019. godine. Jedan od projekata sa liste je i „Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu“.

Ministarstvo ekonomije je u januaru i februaru 2019. godine, uz podršku Kancelarije nacionalnog IPA koordinatora, pripremilo aplikaciju za dodjelu granta za tehničku pomoć u pripremi projekta „Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu“, koja je posredstvom informacionog sistema Kancelarije podnešena 28.02.2019. godine.

Na 20. sastanku Upravnog odbora ZIO, održanom u junu 2019. godine u organizaciji Evropske komisije i Saveznog ministarstva finansija Njemačke, odobrena su samo dva projekta iz novoformiranog sektora Digitalna infrastruktura i to projekti kandidovani od strane Crne Gore i Sjeverne Makedonije. Crnoj Gori je odobren grant u traženom **iznosu od 0,55 miliona €** za projekat „Razvoj infrastrukture za širokopojasni pristup internetu“, čime je naša zemlja, i region Zapadnog Balkana uopšte, po prvi put

podržana od strane Evropske Unije u pripremi projektne dokumentacije za unaprjeđenje digitalne infrastrukture.

Kao jedan od preduslova za uspješnu realizaciju ovog projekta, potrebno je završiti projekat mapiranja postojeće elektronske komunikacione infrastrukture i mreža na cijeloj teritoriji Crne Gore. Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost (u daljem tekstu: Agencija) će, u saradnji sa operatorima elektronskih komunikacija, u prvoj polovini 2020. godine završiti ovaj proces. Na osnovu kompletiranog procesa mapiranja identifikovaće se tzv. „bije zone“ (zone bez pokrivenosti širokopojasnim pristupnim mrežama) i tzv. „sive zone“ (zone sa pristupnim mrežama koje ne podržavaju pristup internetu velikim brzinama). U okviru projekta, kao posebna aktivnost, izvršiće se ispitivanje potencijala tržišta da eliminiše postojeći infrastrukturni jaz u ovim zonama. Za područja u kojima se ne identifikuje postojanje komercijalnog interesa za investiranje od strane učesnika na tržištu, planom će biti predložene mjere i aktivnosti u pravcu podsticanja razvoja mreža i u ovim područjima.

Očekivani rezultati projekta, koji predstavljaju osnovu Nacionalnog plana razvoja mreža za širokopojasni pristup internetu, su:

- analiza trenutnog stanja na osnovu kompletiranog procesa mapiranja infrastrukture i mreža,
- identifikacija tzv. „bijelih“ i „sivih“ zona,
- izrada studije izvodljivosti pokrivanja ovih zona,
- analiza isplativosti investiranja (po zonama),
- analiza povezanih troškova i benefita,
- preliminarni dizajn,
- izbor tipa infrastrukture,
- identifikacija potencijalnih izvora finansiranja,
- preporuka različitih poslovnih i podsticajnih modela (u saglasnosti sa propisima iz oblasti zaštite konkurencije, državne pomoći i javno-privatnog partnerstva).

U EU postoje različiti modeli učešća države u finansiranju projekata vezanih za ispunjavanje cilja Digitalne agende, tj. 100%-nog pokrivanja stanovništva širokopojasnim pristupom internetu, i to: oslobađanje od komunalnih taksi i naknada, poreske subvencije, subvencije po realizovanom priključku, BOT (Build-Operate-Transfer) model, BOOT (Build-Own-Operate-Transfer) model, veleprodajni pristup, javno-privatno partnerstvo itd. Planom će se identifikovati i preporučiti optimalni modeli učešća države u izgradnji mreža u ovim područjima.

Postojeća optička infrastruktura koja je u vlasništvu države će predstavljati značajnu komponentu u realizaciji ovog projekta. Upravo u različitim modelima javno-privatnog partnerstva postojeća optička infrastruktura koja je u vlasništvu države dobija na velikom značaju, budući da (zajedno sa obezbjeđivanjem potrebnih dozvola i prava službenosti) može predstavljati vid učešća države u eventualnim budućim partnerstvima sa privatnim sektorom.

Krajnji cilj projekta je dalji razvoj elektronskih komunikacionih mreža (sa posebnim naglaskom na razvoj mreža novih generacija) i omogućavanje pristupa internetu velikim brzinama cjelokupnom stanovništvu i svim privrednim subjektima u Crnoj Gori, u skladu sa nacionalnim i evropskim strateškim dokumentima. Na ovaj način obezbijedio bi se univerzalni pristup digitalnim robama i uslugama, iskorišćavanje potencijala digitalne ekonomije, kao i korišćenje servisa e-uprave od strane svih građana i privrednih subjekata, čime bi se stvorili uslovi za jačanje konkurentnosti društva u cjelini.

Nakon prihvatanja aplikacije od strane Upravnog odobra ZIO, u septembru i oktobru 2019. godine održani su inicijalni sastanci predstavnika Ministarstva ekonomije, Kancelarije nacionalnog IPA koordinatora i Agencije sa predstavnicima ZIO, EU delegacije u Crne Gori, EBRD (kao međunarodne finansijske institucije koja podržava projekat), IFICO (Koordinacione kancelarije za međunarodne finansijske institucije) i IPF8 projektnog tima, a na kojima je razgovarano o sljedećim koracima u procesu, i to: pripremi, definisanju i odobravanju Projektnog zadatka od strane Ministarstva ekonomije, EBRD i ZIO sekretarijata (predviđeno da se završi do kraja 2019. godine, nakon čega se grant smatra i zvanično dodijeljenim ZIO sekretarijatu na realizaciju), ekipiranju ekspertskog i lokalnog tima, izradi kalendara i hodograma aktivnosti, logističkim pripremama za boravak i rad eksperata.

Očekivani početak rada na projektu je mart 2020. godine, a predviđeno trajanje je 9 mjeseci.